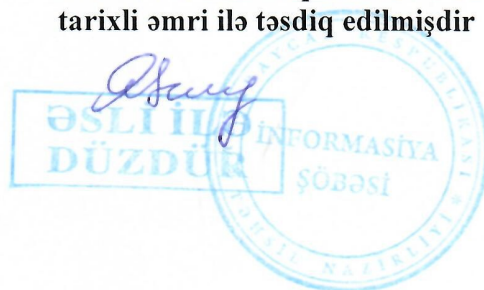

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

Azərbaycan Respublikası
Təhsil Nazirliyinin
913 nömrəli 22 avqust 2014-cü il
tarixli əmri ilə təsdiq edilmişdir

ALİ TƏHSİL PİLLƏSİNİN DÖVLƏT STANDARTI

BAKALAVRİAT SƏVİYYƏSİNİN İXTİSAS ÜZRƏ

TƏHSİL PROQRAMI

İxtisasın (proqramın) şifri və adı: 050806 – Əczaçılıq

BAKİ – 2014

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Bakalavriat səviyyəsinin “050806 – Əczaçılıq” ixtisası üzrə Təhsil Proqramı (bundan sonra: İxtisas üzrə Təhsil Proqramı) Azərbaycan Respublikasının «Təhsil haqqında» Qanununa, Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin müvafiq qərarları ilə təsdiq olunmuş «Ali təhsil pilləsinin dövlət standartı və proqramı»na, «Bakalavriat təhsilinin məzmunu və təşkili Qaydaları»nın tələblərinə və «Ali təhsilin bakalavriat səviyyəsi üzrə ixtisasların Təsnifatı»na uyğun hazırlanmışdır.
- 1.2. İxtisas üzrə Təhsil Proqramı tabeliyindən, mülkiyyət növündən və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq, Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən və həmin ixtisas üzrə bakalavr hazırlığını həyata keçirən bütün ali təhsil müəssisələri üçün məcburidir.
- 1.3. Strukturda istifadə olunan şərti işarələr:
İTP – İxtisas üzrə Təhsil Proqramı
ÜK – Ümummədəni kompetensiyalar (səriştələr)
PK – Peşə kompetensiyaları

1.4. “050806 – Əczaçılıq ixtisasının xarakteristikası”

İTP-nin mənimsənilməsinin normativ müddəti və məzunlara verilən ixtisas dərəcəsi

İxtisasın şifri və adı	Verilən elmi ixtisas dərəcəsi	Əyani forma üzrə təhsil müddəti*	Kreditlərin sayı
050806 – Əczaçılıq	Bakalavr	4 il	240

* Qiyabi forma üzrə təhsil müddəti 1 il (ixtisas üzrə qiyabi formada təhsil nəzərdə tutulduqda) artıqdır.

2. Məzunun ixtisas xarakteristikası və kompetensiyası

2.1. Bakalavrın ixtisas xarakteristikası

Bakalavr:

- bakalavrın fundamental və peşə hazırlığına uyğun olaraq ixtisası üzrə iş sahələrində peşə fəaliyyətinə, eləcə də ixtisası üzrə magistraturada təhsil almağa hazır olmalıdır;
- mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq, peşəsinə və ixtisas dərəcəsinə uyğun gələn istənilən istehsal sahələrində, təşkilat, idarə, müəssisə, birliklərdə və s. sferalarda işləyə bilməlidir;
- mövcud qaydalara riayət etməklə müxtəlif təhsil müəssisələrində (ali təhsil müəssisəsində elmi, elmi-pedaqoji fəaliyyət sahələri istisna olmaqla) çalışa bilməlidir.

2.2. Proqramın mənimsənilməsi nəticəsində məzunun kompetensiyasına qoyulan tələblər

2.2.1. Məzun aşağıdakı ümummədəni kompetensiyalara (ÜK) yiyələnəlməlidir:

- peşə fəaliyyəti sahəsində əmək kollektivində işləmək qabiliyyətinə (ÜK-1);
- peşə fəaliyyəti ilə bağlı digər sahələrin mütəxəssisləri ilə ünsiyyətdə olmaq qabiliyyətinə (ÜK-2);
- kollektivin sosial-ictimai həyatında fəallıq göstərmək bacarığına (ÜK-3);
- hüquqi biliklər və etik normalara malik olmaq qabiliyyətinə (ÜK-4);
- sərbəst düşünmək və müstəqil qərar qəbul etmək qabiliyyətinə (ÜK-5);
- istehsalat işlərinin təşkilində, kollektivin idarə olunmasında zəruri bacarıq və vərdislərə (ÜK-6);
- təşəbbüskarlıq və yaradıcılıq qabiliyyətinə (ÜK-7);
- peşə fəaliyyətində təşkilatçılıq bacarığına və planlaşdırmaq qabiliyyətinə (ÜK-8).

2.2.2. Məzun aşağıdakı peşə kompetensiyalarına (PK) yiyələnəlməlidir:

- peşə məsələlərini həll edərkən fiziki, kimyəvi, makroskopik, mikroskopik, histokimyəvi, toksikoloji xromatoqrafik və aptiki analiz üsulların tətbiq etmək bacarığına (PK-1);
- peşə fəaliyyəti dairəsində peşə təhlükəsizliyi mədəniyyətinə sahib olmalı, təhlükə mənbəyini və təhlükə dərəcəsini qiymətləndirmək bacarığına (PK-2);
- peşə fəaliyyəti dairəsində ekoloji təsirin zərərli nəticələrini minimuma endirmək, əmək şəraitinin təhlükəsizliyini və yaxşılaşdırılmasını təmin etmək üçün peşə biliklərini tətbiq etmək qabiliyyətinə (PK-3);
- kompüterlə işləmək və ümumi təyinatlı proqram təminatından istifadə etmək bacarığına malik olmalı (PK-4);
- bioəczaçılıq, farmakoqnostik, kimyəvi-toksikoloji, fiziki-kimyəvi və xromatoqrafiya üsulları, həmçinin bazarın segmentləşdirilməsi, satışın stimullaşdırılması üsullarından eksperimental elmi tədqiqatların aparılmasında iştirak etmək bacarığına (PK-5);

- dərman vasitələrinin hazırlanması məqsədi ilə yeni xammal mənbələrinin (bitki, heyvan, mineral və sintetik) aşkar edilməsi, həmin mənbələrdən bioloji fəal maddələrin alınması və identifikasiyası üçün müstəqil iş aparmaq bacarığına **(PK-6)**;
- tədqiqat obyektinə uyğun olaraq elmi-texniki informasiya axtarışı aparmaq bacarığına **(PK-7)**;
- dərman vasitələrinin alınması, saxlanması və istifadəsi mərhələlərində əczaçılıq analizinin aparılmasında iştirak etmək bacarığına **(PK-8)**;
- zəhərli və güclü təsiri olan maddələrlə zəhərlənmələr zamanı kimyəvi-toksikoloji analiz aparmaq bacarığına **(PK-9)**;
- dərman bitki xammalının tədarükü, qəbulu və standartlaşdırılmasını həyata keçirmək bacarığına **(PK-10)**;
- aptek şəraitində bəzi dərman vasitələrinin hazırlanması və keyfiyyətinə nəzarəti həyata keçirmək bacarığına **(PK-11)**;
- dərman vasitələrini logistik analiz etmək bacarığına **(PK-12)**;
- əczaçılıq bazarının mal dövriyyəsi sisteminin ayrı-ayrı hissələrində əczaçılıq işinin təşkili bacarığına **(PK-13)**;
- əczaçılıq müəssisələrində əczaçılıq iqtisadiyyatı menecment və marketing qanunları və üsullarını tətbiq etmək bacarığına **(PK-14)**;
- xammal, substansiya və hazır dərman preparatlarına dair analitik-normativ sənədlər hazırlamaq bacarığına **(PK-15)**;
- əczaçılıq müəssisələrinin (topdan və pərakəndə satış, eləcə də istehsal) təşkili üçün onları avadanlıq və inventarla təchiz etməyi, həmçinin işinin təşkilində iştirak etmək bacarığına **(PK-16)**;
- texnoloji proseslərin təhlilində müasir İKT üsullarından istifadə etmək bacarığına **(PK-17)**;
- əczaçılıq müəssisələrinin strukturunun layihələşdirilməsi və işçilərin vəzifə bölgüsünü həyata keçirmək bacarığına **(PK-18)**.

3. Təhsilin məzmununa və səviyyəsinə qoyulan minimum tələblər

3.1. Peşə fəaliyyətinin xarakteristikası

3.1.1. Peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

“050806 – Əczaçılıq” ixtisası üzrə bakalavrların peşə fəaliyyətinin əsas istiqamətləri:

- elmi-tədqiqat;
- istehsal-texnoloji;
- təşkilati inzibatchılıq

3.1.2. Peşə fəaliyyəti üzrə hazırlıq səviyyəsinə qoyulan tələblər

Elmi-tədqiqat sahəsi üzrə:

- texnoloji proseslərin və obyektlərin öyrənilməsində elmi, təşkilati və tətbiqi məsələlərin həllində Beynəlxalq standartlardan istifadə etmək;
- elm və texnikanın nailiyyətlərindən, Azərbaycanın və xarici ölkələrin qabaqcıl təcrübəsindən istifadə etməklə əczaçılıq sahəsində aparılan elmi-tədqiqat işlərini təhlil etmək.

İstehsal-texnoloji sahə üzrə:

- dərman bitki xammallarına, fitopreparatlara, əczaçılıq məhsullarına, ilkin materialların hazırlanmasına, steril məhsulların istehsalına, analitik nəzarət laboratoriyalarının işinə, fəal inqrediyentlərin hazırlanmasına, qablaşdırma və etiketləndirməyə aid GMP-nin əsas tələblərindən istifadə etmək;
- təbii xammalların (bitki, heyvan, mineral mənşəli) tədarükü, fəal və köməkçi maddələrin istehsal qaydalarından, istehsalçı müəssisələrin təftişi qaydalarından, bioloji preparatların və gen mühəndisliyi metodu ilə alınan preparatların keyfiyyətinin təmin edilməsi haqqında təlimatdan, eləcə də dərman preparatlarının tədqiqində tətbiq olunan analitik metodlardan, texnoloji proseslərin validasiyası haqqında təlimatlardan istifadə etmək;
- həkim, əczaçı və pasiyent münasibətləri, yeni elmi nailiyyətlərə münasibət və tibb-əczaçılıq praktikasında onlardan yararlanma meyarından istifadə etmək;
- dərman bazarındakı münasibətlər, tibbi yardımın estetik normaları, pasiyentlərin sağlamlığına təsir edən sosial və tibbi amillərə tibb işçilərinin münasibəti, pasiyentin öz sağlamlığı və həkim məsləhətlərinə münasibətdə əxlaqi statusu haqqında beynəlxalq təlimatlardan istifadə etmək.

Təşkilati-inzibatchılıq sahəsi üzrə:

- fəaliyyət nəticələrini proqnozlaşdırmaq üçün elmi yenilikləri tətbiq etmək;
- qəbul olunmuş qərarların nəticələrini kəmiyyət və keyfiyyətə qiymətləndirmək.

3.2. İxtisas üzrə fənn bölümləri, fənlər üzrə kreditlər, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından) və qazanılması nəzərdə tutulan kompetensiyaların kodları

Fənn bölümü- nün kodu	Fənn bölümləri, onların mənimsənilməsinin nəticələri (bilik, bacarıq və vərdişlər baxımından)	Fənn bölüm- ləri üzrə kreditlə- rin sayı	Fənlər	Fənlər üzrə kredit- lərin sayı	Qazanıl- ması nəzərdə tutulan kompeten- siyaların kodları
Təhsil hissəsi					
HF –B00	Humanitar fənlər bölümü Bu bölümə daxil olan fənlərin öyrənilməsi nəticəsində bakalavr bilməlidir: - Azərbaycan ərazisində qədim dövlətlər; - Azərbaycan xalqının təşəkkülü və formalaşması; - Azərbaycan Ərəb Xilafəti işğalı altında. Babəkin başçılığı altında azadlıq mübarizəsi; - İslam mədəniyyəti və Azərbaycan; - IX-XII əsr Azərbaycan feodal dövlətləri; - Azərbaycan xalqının monqol işğalçılarına qarşı mübarizəsi; - Azərbaycan Səfəvilər dövləti; - Azərbaycan xanlıqlar dövründə; - Azərbaycanın İran və Rusiya tərəfindən bölüşdürülməsi; - Azərbaycan xalqının milli-azadlıq mübarizəsi. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti; - Azərbaycan sovet imperiyasının tərkibində; - Qondarma Dağlıq Qarabağ problemi. Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etməsi. 20 Yanvar faciəsi; - Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpası; - Xocalı soyqırımı. Qurtuluş hərəkatı. Ulu öndər Heydər Əliyevin ikinci dəfə hakimiyyətə qayıdışı; - Ulu öndər Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın memarı və qurucusu kimi; - xarici dildə neytral səs informasiyasının və ritminin özünəməxsusluğunu, əzcaçılıq sahəsi üçün səciyyəvi olan tələffüz üslubunun əsas xüsusiyyətlərini, ümumi və terminoloji səciyyəvi 2000 tədris leksik vahidi həcmində leksik minimumu, elmi üslubun əsas xüsusiyyətlərini, öyrənilən dil ölkələrinin mədəniyyəti və adət-ənənələrini, nitq etiketi normalarını. bacarmalıdır: - əzcaçılıq ixtisasına dair mətnləri oxumağı, ixtisasa dair internetdən götürülmüş mətnləri tərcümə etməyi, annotasiya, referat, tezis, tərcümeyi-hal və s. yazmağı; - Azərbaycan tarixinin müxtəlif problemlərinə dair ədəbiyyatlardan istifadə etməyi; - sərbəst iş yazmağı; - cəmiyyətdə baş verən prosesləri təhlil etməyi. yiylənməlidir: - vətənpərvərlik tərbiyəsi üçün tariximizin azadlıq mübarizəsi istifadə etmək; - Ulu öndər Heydər Əliyevin həyat və fəaliyyət tarixinə; - xarici dildə lüğətin köməyi ilə oxumaq və yazmaq vərdişlərinə. - ali təhsil müəssisəsində tədris və tədqiqat işləri aparmağa,	30	HF-B01 Azərbaycan tarixi HF-B02 Xarici dil HF-B03 Azərbaycan dili və nitq mədəniyyəti HF-B04 Seçmə fənlər*	6 + 13 + 5 + 6 +	ÜK-1 ÜK-2 ÜK-3 ÜK-4 ÜK-5 ÜK-6 ÜK-7 ÜK-8

Handwritten signature

oftalmoloji, rektal, transdermal dərman formalarının bioəczaçılıq xüsusiyyətlərini, müasir terapeutik sistemlər, biotexnologiyanın müasir əczaçılıq texnologiyasında əhəmiyyətini, gen mühəndisliyi, hüceyrə mühəndisliyi, ferment mühəndisliyi, immobilizasiya olunmuş fermentlər, mono-klonların alınma üsullarını; - əczaçılıq fəaliyyəti haqqında anlayışları, əsas terminləri; əczaçılıq fəaliyyətinin normativ hüquqi aktlarını; əczaçılıq fəaliyyətinin dövlət tənziminin əsas üsullarını; - əczaçılıq xidmətinin idarə edilməsi strukturunu; topdansa əczaçılıq təşkilatları və əsas qaydaları; GDP-nin tələblərini, əczaçılıq logistikasını; logistikanın əsas qaydaları və konsepsiyalarını; aptek anbarları, əsas tələbləri, anbarların strukturu, sahələri, avadanlığını; aptek çeşidi mallarının saxlanması qaydalarını; - pərakəndə satış əczaçılıq təşkilatları, təşkilati hüquqi formaları, aptek təşkilatlarında qaydaları; merçandayzing qaydalarını; aptekdən malın buraxılması, ambulatoriya xəstələrinə reseptlərin yazılma qaydalarını; əczaçılıq ekspertizasından keçiril-mə mərhələlərini; dərmanların keyfiyyətinə nəzarət üsullarını; - stasionar xəstələrə əczaçılıq xidməti qaydalarını, ABC, VEN analizinin və formulyar siyahısının tərtibi qaydalarını; əczaçılıq iqtisadiyyatının əsasları-nı; əczaçılıq bazarının əsas prinsiplərini; bazar qanunlarını, bazarın segmentləşdirilməsini; - aptekin iqtisadi göstəricilərinin planlaşdırılmasını; aptekin iqtisadi resurslarının analizi qaydalarını; farmakoiqtisadi analizin əsas istiqamətlərini, milli dərman siyasətinin formalaşması mərhələlərini; - əmtəə siyasətinin əsas istiqamətlərini, çeşid göstəricilərini, əmtəələrin həyat dövrü strategiyasını, çeşidlərin analiz üsullarını; rəqəbat anlayışını və buna müasir yanaşmaları; qiymətləndirilməsi mərhələlərini, SWOT analizin aparılmasını; - mühasibat uçotu qaydalarını, əsas elementlərini; əsas vəsaitlərin uçotunu; qeyri-maddi aktivlərin uçotunu, pul vəsaitinin uçotunu, əmək haqqının uçotunu; - menecment anlayışı, tarixi, elmi məktəblərini, menecment nəzəriyyə-lərini, idarəetmə üsullarını, əsas prinsiplərini, funksiyalarını, əczaçılıq təşkilatlarının xüsusiyyətləri və strukturunu, təşkilati formalarını, funk-sional əlamətlərə, regional əlamətlərə görə təşkilatı, təşkilatın həyat dövrü konsepsiyasını, kadr menecmentini, «əmək kollektivi» anlayışını, növlərini, formalaşma mərhələlərini, sosial-psixoloji iqlimin öyrənilməsi üsullarını, kadrlar üzrə menecerin funksiyalarını, prinsiplərini, əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi, əczaçılıq təşkilatlarında əmək bölgüsünü, müasir idarəetmə üslubunu, təşkilatlarda münəqişələrin idarə olunmasını, şəxsiyyətlərarası münəqişələrin həlli üsullarını; - tibbi əmtəəşünaslıq, məqsəd və vəzifələri, tibbi məmulatlar haqqında ümumi anlayış, tibbi əmtəələrin təsnifatı və nomenklaturasını; - tibbi əmtəələrin istehsalında istifadə olunan materialların xüsusiyyətlərini, metal material-ları, polimerləri; - tibbi əmtəələrin keyfiyyət göstəricilərinin təsnifatını; - tibbi əmtəələrin keyfiyyətinə qoyulan tələbləri; - tibbi əmtəələrin keyfiyyətinə nəzarət sistemini; -əmtəəşünaslıq üsullarından olan saxlanma, daşınma və s. qaydalarını; -sargı materialları və onların hazırlanmasında istifadə olunan materialları; - tibbi təcrübədə istifadə olunan tikiş materiallarının təsnifatını; - tikiş materiallarının keyfiyyət göstəriciləri və onlara qoyulan tələbləri; - rezin məmulatlardan istifadə qaydası və onlara qoyulan tələbləri; - xəstəyə qulluq əşyalarının çeşidini; - ortopedik malların xüsusiyyətlərini;		İPF-B16 Tibbi əmtə-əşünaslıq İPF-B17 Əczaçılığın əmtəəşünas-lığı İPF-B18 Əczaçılıq kimyası İPF-B19 Farmakolo-giya İPF-B20 Klinik farmakolo-giya İPF-B21 Ümumi gigiyena İPF-B22 İxtisasa giriş (Əczaçılıq tarixi və de-ontologiya) İPF-B23 Həkimə qədər yardım İPF-B24 Mülki müdafiənin tibbi xidməti İPFS – B00 Seçmə fənlər (Peşə hazırlığı üzrə*)	3 + 3 + 16 + 7 + 4 + 3 + 3 + 2 + 3 + 42	7 13 142 8+10 184
---	--	---	---	---

Handwritten signature

- tibbi geyimlər və aksesuarları; - tibbi praktikada istifadə edilən inyeksiya və infuziya üçün istifadə edilən tibbi məmulatları; - xəstəliklərin diaqnostika-sında istifadə edilən sadə cihazlar və tibbi laboratoriya əşyalarını; - tibbi laboratoriyaların təşkili, orada istifadə edilən cihaz və avadanlıqları, onlara qoyulan tələbləri; - urologiya və mama-ginekologiyada istifadə edilən alət və cihazları; - ümümcərrahi alətlər haqqında məlumatları; - stomatologiya təcrübəsində istifadə edilən alət, cihaz və materialları; - eynəklərin yaranma tarixini; - istehsalında istifadə edilən materiallara qoyulan tələb və standartları; - qoruyucu və günəş eynəklərinə qoyulan tələb və standartları; - fotoxrom, polarizə olunmuş, rəngli linzaların xüsusiyyətlərini; - kontakt linzaların yaranma tarixi və müasir kontakt linzalarını; - kontakt linzaların növləri və istifadə qaydalarını; - optik salonlarda görmə qabiliyyətinin ölçülməsində istifadə edilən cihazları; - əczaçılıq əmtəəşünaslığının yaradılması və inkişaf tarixini; - əczaçılıq əmtəələrinin keyfiyyətini; keyfiyyəti qiymətlən-dirən parametrləri; əczaçılıq əmtəələrinə qoyulan tələbləri; dərman vasitələrinin təhlükəsizliyi və effektivliyini; dərman vasitələrinin keyfiyyətinin sertifikatlaşdırılmasını; - əczaçılıq əmtəələrinin təsnifat növlərini, nomenkla-turasını; əczaçılıq terminologiyasının əsaslarını; dərman vasitələrinin təsnifatını; parafarmasevtik məhsulları; - əczaçılıq əməliyyatlarının əmtəəşünaslıq metod və üsullarını; - əczaçılıq əmtəələrinin standartlaşdırılmasını; standartlaş-ma haqqında ümumi anlayışı; əczaçılıq sahəsində beynəlxalq standartları (GMP, ISO). Farmakopeya və farmakopeya məqalələrini; normativ-texniki sənədləri; - əczaçılıq malları sahəsində əmtəə siyasətini; əmtəə siyasətinin əsas istiqamətlərini; çeşid siyasətini; - dərman vasitələrinin yaradılması sahəsində innovasiya siyasətini; müasir dərman vasitələrinin yaradılmasını, sınaq-dan keçirilməsini, testləşdirilməsi və leqallaşdırılması mərhələlərini; - əczaçılıq əmtəələrinin kodlaşdırılmasını; kodlaşdırmanın müasir üsullarını; dərman vasitələrinin anatomik-terapevtik-kimyəvi təsnifatını; EAN kodlaşmasını; - əczaçılıq vasitələrinin qablaşdırılmasını; qablaşdırmada istifadə olunan materiallara qoyulan tələbləri; qablaşdırmanın növlərini; əczaçılıq əmtəələrinin markalanmasını; - əczaçılıq əmtəələrinin çeşidini; çeşidin qiymətləndirilmə parametrlərini; çeşidin genişliyi, tamlığı, dərinliyi əmsalının hesablanma üsullarını; - dərman vasitələrinin irəlilədilməsini; əczaçılıqda reklam informasiya fəaliyyətini; əczaçılıq informasiyasının əsaslarını; - merçandayzinqin dərman vasitələrinin irəlilədilməsində rolunu; merçanday-zinqdən əsas istifadə üsullarını; - marketing fəaliyyətinin təşkilini; - əczaçılıq əmtəələrinin saxlanılmasının prinsip və qaydalarını; - əczaçılıq əmtəələrinin həyat siklinin mərhələlərini; əczaçılıq sahəsində istifadə olunan informasiya materiallarının növlərini; - Ümummilli lideri Heydər Əliyev Azərbaycan milli iqtisadiyyatının banisi və qurucusu kimi fəaliyyətini; - iqtisadi nəzəriyyə və cəmiyyətin müasir inkişafında onun rolunu; - iqtisadi sistem, onun mahiyyəti və formalarını; - mülkiyyət münasibətləri; özəlləşdirmə problemlərini; - istehsal, onun amilləri və təkrar istehsalı; - milli sərvət və onun artırılması yollarını;				
--	--	--	--	--

- elmi-texniki tərəqqi və elmi-texniki inqilabın mahiyyəti və formalarını; - səhiyyə iqtisadiyyatını; - səhiyyənin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsini; - səhiyyənin maliyyələşdirilməsi mənbələrini; - tibbi sığorta, məcburi və könüllü tibbi sığorta qaydalarını; - fitoterapiyanın prinsip və qaydalarını; - fitofarmakologiya və bioloji fəal maddələrin farmakoloji xassələrini; - fitovasilələr (bitki yığıntıları, dəmləmə, bişirmə, ekstraktlar, tinkturalar, tabletlər, kapsullar, məlhəmlər və s.) haqqında məlumatları, ölkədə mülki müdafiənin təşkilat strukturunu; sülh və hərbi məqsəli fəvqəladə halların nəzəri əsaslarını; - fəvqəladə hallarda əhalinin mühafizəsinin əsas prinsiplərini; - ekstremal vəziyyətlərdə iş dayanıqlığının saxlanmasının əsaslarını; əhalini, k/t heyvanlarının köçürülməsini və s. bacarmalıdır: - latın dilində oxumağı və yazmağı (tibbi terminologiyayı); - sadə cümlələri və aforizmləri tərcümə etməyi; - eksperimental heyvanlar (siçovullar, dovşanlar, dəniz donuzları) üzərində dərman maddələrinin törətdiyi effektləri müşahidə etmək üçün təcrübələr aparmağı; - tədqiqat obyektinin ilkin müayinə edilməsini həyata keçirməyi; - kimyəvi-toksikoloji analiz üsullarını yerinə yetirməyi; - titrli və analiz olunan məhlulların hazırlanma və standartlaşdırma üsullarını tətbiq etməyi; - kation və anionların vəsfi analiz üsullarını tətbiq etməyi; - qravimetriya və titrimetriya analiz üsullarını tətbiq etməyi; - üzvi reaksiyaların gətməsi üçün tələb olunan şəraiti, müvafiq həlledicini, katalizator və temperatur rejimini tənzimləməyi; - üzvi kimyada istifadə olunan klassik və müasir tədqiqat üsullarını sərbəst yerinə yetirməyi; - kimyəvi laboratoriyada müxtəlif qablar, ləvazimatlar, kimyəvi maddələr və s. ilə davranmağı və tapşırıqları yerinə yetirməyi; - müxtəlif qatılıqlı məhlullar hazırlamağı; - element və maddələrin xassələrini əks etdirən reaksiyaları yerinə yetirməyi; - kolloid məhlulları hazırlamağı; - kolloid məhlulların davamlılığının artırılması yollarını; - istilik effektini hesablamaq üçün Hess qanununu tətbiq etməyi; - fiziki-kimyəvi məsələlərin həllində entropiyanı tətbiq etməyi; - hibbs enerjisini, tarazlıq sabitini və digər parametrləri təyin etməyi; - poroşokları (toz dərmanlar), yığıntı, tablet, draje, mikrokapsul, mikstura, suspenziya, emulsiya, dəmləmə, bişirmə, liniment, məlhəm, pasta, gel, suppozitoriya, qalen və yeni qalen preparatları hazırlamaq və müxtəlif yaş qrupları üzrə dozalandırmağı; - sənayedə istehsal edilmiş dərman preparatlarına aid material balansını hesablamaq və onlara aid analitik sənədləri (istehsalat rəqlamentini, müvəqqəti farmakopeya məqaləsini, texniki şərt və s.) hazırlamağı; - malverənin seçilməsi, tenderlə malın alınması, tədarükünün seçimini; - daşınmanı qiymətləndirməyi, dərmanların və TTM-in anbar sahələrində tələblərə əsasən yerləşdirməyi; - malın qəbulunu təşkil etməyi; - malların qrupları üzrə seçimini; - aptekin sahələrinin, tərkibə görə təşkili və təchizini; - aptekdə merçandayzinq tədbirlərinin tətbiqini; - reseptləri ƏE-dən keçirməyi; - reseptləri qiymətləndirməyi; - reseptlərin uçot sənədlərini tərtib etməyi; - miqdar uçotu aparmağı;				
--	--	--	--	--

- hazırlanmış dərmanların tərtibata salınmasını; - laboratoriya və qablaşdırma işinin aparılmasını; - təbii itki normalarını hesablamağı; - aptekin realizasiyasını planlaşdırmağı; - aptekin tədavül xərclərini planlaşdırmağı; - aptekin gəlir və rentabelliliyini planlaşdırmağı; - aptekin orta mal ehtiyatını hesablamağı; - normallaşdırılan DV-yə olan tələbatı təyin etməyi; - spesifik təsirə malik DV-yə olan tələbatı təyin etməyi; - geniş təsir spektrinə malik DV-yə olan tələbatı təyin etməyi; - balansın tərtib edilmə qaydasını; - mühasibat hesabatının tərtibedilmə qaydasını; - inventarizasiyanın aparılma qaydasını; - əsas vəsaitlərin amortizasiya sınıqlarını hesablamağı; - əsas vəsaitlərin uçotunu sənədlərdə əks etdirməyi; - istehsal ehtiyatlarının uçotunu aparmağı; - kassa əməliyyatının uçotu-nu aparmağı; - əməkhaqqının uçotunu aparmağı; - əczaçılıq təşkilatını funksional əlamətlərinə görə, mal çeşidlərinə görə, istehlakçı seqmentinə görə təşkil etməyi; - əmək kollektivini forma-laşdırmağı; - SPI öyrənilməsi üsullarını; - sosiometriya üsulunu; - təşkilatın kadrlara olan tələbatını müəyyən etməyi; - əmək müqavilələrinin bağlanmasını, əmək bölgüsünü, əmək şəraiti yaratmağı, əmək münasibətlərini tənzimləməyi, əmək münaqişələrini həll etməyi; - sosial psixoloji iqlimi; - tibbi əmtəələrin istehsalında istifadə edilən materialların xüsusiyyətlərini, metal materialları, polimerləri; - tibbi əmtəələrin keyfiyyət göstəricilərinin təsnifatını; - əmtəəşünaslıq üsullarından olan saxlanma, daşınma qaydalarını; - sarğı materialları və onların hazırlanmasında istifadə olunan materialları; - sarğı materiallarının keyfiyyətinin yoxlanılma üsullarını; - sarğı materiallarına qoyulan tələblər və saxlanılma qaydalarını; - sintetik tikiş materiallarını; - tikiş materiallarının keyfiyyət göstəricilərini və onlara qoyulan tələbləri; - rezin məmulatlardan istifadə qaydaları və onlara qoyulan tələbləri; - xəstəyə qulluq əşyalarının çeşidini; - ortopedik malların xüsusiyyətlərini; - tibbi geyimlər və aksesuarları; - inyeksiya və infuziya üçün istifadə olunan tibbi məmulatları; - xəstəliklərin diaqnostikasında istifadə olunan sadə cihazlar və tibbi laboratoriya əşyalarını; - urologiyada və mama-ginekologiyada istifadə olunan alət və cihazları; - ümumcərrahi alətlər haqqında məlumatları; - stomatologiya təcrübəsində istifadə olunan alət, cihaz və materialları; - istehsalında istifadə olunan materiallara qoyulan tələb və standartları; - fotoxrom, polyarizə olunmuş, rəngli linzaların xüsusiyyətlərini. - kontakt linzaların növlərini və istifadə qaydalarını; - optik salonlarda görmə qabiliyyətinin ölçülməsində istifadə olunan cihazları funksional xüsusiyyətlərini qiymət-ləndirməyi; - əczaçılıq əmtəələrinin keyfiyyətini, keyfiyyəti qiymət-ləndirən parametrləri; - əczaçılıq əmtəələrinə qoyulan tələbləri; - dərman vasitələrinin təhlükəsizliyi və effektivliyini, dərman vasitələrini keyfiyyətini sertifikatlaşdırmağı;				
--	--	--	--	--

Adm

- dərman vasitələrinin təsnifatını, parafarmasevtik məhsulları; - əczaçılıq əməliyyatlarının əmtəəşünaslıq metodları və üsullarını; - əczaçılıq əmtəələrinin standartlaşdırılması, əczaçılıq sahəsində beynəlxalq standartları (GMP, ISO); - farmakopeya və farmako-peya məqalələri, normativ-texniki sənədləri; - dərman vasitələrinin yara-dılması sahəsində innovasiya, müasir dərman vasitələrinin yaradılmasını, sınaqdan keçirilməsi, testləşdirilməsi və leqallaşdırılması mərhələlərini təşkil etməyi; - əczaçılıq əmtəələrinin kodlaşdırılmasını, kodlaşdırmanın müasir üsullarını, dərman vasitələrinin anatomik-terapevtik-kimyəvi təsnifatını, EAN kodlaşmasını; - əczaçılıq əmtəələrinin qablaşdırılması və markalanması qaydalarını; - çeşidin qiymətləndirmə parametrlərini, çeşidin genişliyi, tamlığı, dərinliyi əmsalının hesablanması üsullarını; - DV-nin irəlilədilməsini; -merçandayzinq fəaliyyətini, merçan-dayzinqdən istifadə olunan əsas üsulları, dərman vasitələri bazarında marketinq fəaliyyətini təşkil etməyi; - əczaçılıq əmtəələrinin saxlanması; - dərman vasitələrinin həyat dövriliyini xarakterizə edən qrafikin qurulmasını; - əczaçılıq sahəsində istifadə olunan informasiya materialları ilə işləməyi və bunu təşkil etməyi; - səhiyyənin idarə edilməsini; - aqrar münasibətləri; - büdcə və vergi sistemi banklar və kredit sistemini; - sahibkarlıq fəaliyyətini; - menecment və sahibkarlıq fəaliyyətini; - firma (müəssisə) və onların fəaliyyət mexanizmini; - dərman bitki xammallarından müxtəlif farmakoloji təsirə malik olan bitki yığıntıları hazırlamağı; - dərman bitkilərinin əlavə və əks təsirlərini, eləcə də onlarla zəhərlənmə zamanı ilk yardım göstərməyi; - mülki müdafiənin mühafi-zə qurğularının yaradılması, əhəlinin yerləşdirilməsi və təminatını; - radiasiya, kimyəvi kəşfiyyat və dozimetrik nəzarət cihazlarından istifadə qaydalarını; - heyvanların, texnikanın, ərzağın və yemin zərərsizləşdirilməsini; Yiyələnməlidir: -əczaçılıq terminologiyasının latın dilində sərbəst tətbiqinə; - klinik terminlərin sərbəst tərcüməsinə; - sadə və mürəkkəb reseptlərin təhlilinə; - ayrı-ayrı orqan və sistem xəstəliklərinin müalicəsi zamanı istifadə olunan dərman maddəsinə düzgün, səlis doza və təyinat göstərilməklə resept yazmaq vərdişlərinə; - kimyaçı ekspertin gündəlik həyatında lazım olan əməliyyatları və prosesləri mənimsəməyə; - vəsfi analiz üsullarına; - miqdari analiz üsullarına; - üzvi maddələri funksional qruplara görə müəyyən etmək bacarığına; - kimyəvi quruluşu əsasında dərman maddələrini müəyyən etmək bacarığına; -kimya laboratoriyasında sərbəst işləmək bacarığına; - kolloid sistemlər haqqında bütün əməli vərdişlərə və əczaçılıq təcrübəsində lazım gəldikdə tətbiq etmək bacarığına; - fiziki-kimyəvi cihazlarda müvafiq tapşırıqları yerinə yetirmək vərdişlərinə; - bitki, heyvan, mineral, sintetik, mikrob mənşəli məhsullar əsasında mikstura, suspenziya, emulsiya, şirə, şərbət, cövhər, ekstrakt, ətirli su, eliksir, məlhəm, liniment, pasta, gel, tablet, draje,				
--	--	--	--	--

Handwritten signature

mikrodraje, spansul, kapsul, mikrokapsul, nanokapsul, nanosfer və s. hazırlamaq bacarığına; - malverənin seçilməsi, tenderlə malın alınması, tədarük seçimi etmək bacarığına; - daşınmanı qiymətləndir-mək bacarı-ğına; - dərmanları və TTM-in anbar sahələrində tələblərə əsasən yerləşdirmək bacarığına; - malın qəbulunu təşkil etmək bacarığına; - malların qruplar üzrə seçimini təşkil etmək bacarığına; - aptekin sahələrini tərkibinə görə təşkil və təchiz etmək bacarığına; - aptekdə merçandayzinq tədbirlərini tətbiq etmək bacarığına; - reseptləri ƏE-dan keçirmək bacarığına; - reseptləri qiymətləndirmək; - reseptlərin uçot sənədlərini tərtib etmək; - miqdar uçotunu aparmaq; hazırlanmış dərmanları tərtibata salmaq bacarığına; -laboratoriya və qablaşdırma işini aparmağa; - aptekdaxili keyfiyyət nəzarətini aparmağa; - təbii itki normalarını hesablamaq bacarığına; - aptekin realizasiyasını planlaşdırmaq bacarığına; - aptekin tədavül xərclərini planlaşdırmaq bacarığına; - aptekin gəliri və rentabelliyini planlaşdırmaq bacarığına; - aptekin orta mal ehtiyatını hesablamaq bacarığına; - normallaşdırılan DV-yə olan tələbatı təyin etmək bacarığına; - spesifik təsirə malik DV-yə olan tələbatı təyin etmək bacarığına; - geniş təsir spektrinə malik DV-yə olan tələbatı təyin etmək bacarığına; - balansı tərtibetmə qaydasına; - mühasibat hesabatını tərtibetmə qaydasına; -inventarizasiyanın aparılma qaydasına; - əsas vəsaitlərin amortizasiya sızılmalarının hesablanması qaydalarına; - əsas vəsaitlərin uçotunu sənədlərdə əks etdirmək bacarığına; - istehsal ehtiyatlarının uçotunu aparmaq bacarığına; - kassa əməliyyatının uçotunu aparmaq bacarığına; - əmək haqqının uçotunu aparmaq bacarığına; - əczaçılıq təşkilatını funksional əlamətlərinə görə, mal çeşidlərinə görə, istehlakçı seqmentinə görə təşkil etmək bacarığına; - əmək kollektivini forma-laşdırmaq bacarığına; - SPI öyrənilməsi üsullarını tətbiq etmək bacarığına; - sosiometriya üsulunu tətbiq etmək bacarığına; - təşkilatın kadrlara olan tələbatını təyin etmək bacarığına; - əmək müqavilələrinin bağlanması, əmək bölgüsünü, əmək şəraitinin yaradılmasını, əmək münasibətlərinin tənzimlənməsini təşkil etmək bacarığına; - əmək münasibətlərinin həll etmək bacarığına; - sosial psixoloji iqlimi müəyyən etmək bacarığına; - əczaçılıq əmtəələrinin keyfiyyətini, keyfiyyəti qiymətləndirən parametrləri, əczaçılıq əmtəələrinə qoyulan tələbləri, dərman vasitələrinin təhlükəsizliyi və effektivliyini, dərman vasitələrinin keyfiyyətinin sertifikatlaşdırılmasını; - dərman vasitələrinin təsnifatı, arafarmasevtik məhsulları müəyyən etmək bacarığına; - əczaçılıq əməliyyatlarının əmtəəşünaslıq metodları və üsullarını müəyyən etmək bacarığına; -əczaçılıq əmtəələrinin standartlaşdırılması, əczaçılıq sahəsində beynəlxalq standartlar (GMP, ISO),farmakopeya və farmakopeya məqalələri, norma-tiv-texniki sənədlərlə işləmək bacarığına; - dərman vasitələrinin yaradılması sahəsində innovasiya, müasir dərman vasitələrinin yaradılması, sınaqdan keçirilməsi, testləşdirilməsi və leqallaşdırılması mərhələlərini təşkil etmək bacarığına; - əczaçılıq əmtəələrinin kodlaşdırılmasını, kodlaşdırmanın müasir				
---	--	--	--	--

Handwritten signature

	üsullarını tətbiq etmək, dərman vasitələrinin anatomik-terapevtik-kimyəvi təsnifatı, EAN kodlaşmasını tətbiq etmək bacarığına; - əczaçılıq əmtəələrinin qablaşdırılması və markalanmasını təşkil etmək bacarığına; - çeşidin qiymətləndirmə parametrlərini, çeşidin genişliyi, tamlığı, dərinliyi əmsalının hesablanma üsullarını tətbiq etmək bacarığına; - əczaçılıq əmtəələrinin saxlanması təşkil etmək bacarığına; - dərman vasitələrinin həyat dövriliyinin xarakterizə edən qrafiki qurmaq bacarığına; - əczaçılıq sahəsində istifadə olunan informasiya materialları ilə işləmək və aptek çeşidi məhsulların topdan və pərakəndə satışını təşkil etmək bacarığına; - Azərbaycan tarixinin müxtəlif problemlərinə dair ədəbiyyatlardan istifadə etmək bacarığına; - sərbəst iş yazmaq bacarığına; - cəmiyyətdə baş verən prosesləri təhlil etmək bacarığına; - global iqtisadi problemlər təhlil etmək bacarığına; - mülki müdafiənin planlaşdırılması və proqnozlaşdırılması bacarığına; - mühafizə vasitələrindən ölçü xarakteristikasına uyğun olaraq istifadə bacarığına; - köçürülmə zamanı əhalinin ilkin təminatına qoyulan tələblərə.				
TE-B00	Təcrübələr və yekun attestasiya Bu bölümə aid olanların öyrənilməsi nəticəsində təhsil alan bilməlidir: - Azərbaycan florasından yayılan dərman əhəmiyyətli bitkilərin bitdiyi arealda yayılan və onları əhatə edən bitki örtüyü və ekoloji şərait xüsusiyyətlərini; - aptek şəraitində narkotik, zəhərləyici və güclü təsir edici dərman vasitələrinin saxlanma şəraiti, həmçinin göstərilən dərman preparatlarının aptek müəssisələrindən əhaliyə və müalicə profilaktika müəssisələrinə buraxılma qaydalarını; - ayrı-ayrı dərman preparatları, substansiyalar və köməkçi materialların keyfiyyətinə nəzarət üsullarını; - əczaçılıq müəssisələrinin təşkili fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirmək üçün normativ hüquqi sənədlər. bacarmalıdır: - florada yayılan dərman bitkilərini tanımağı; - aptek və yaxud laboratoriya şəraitində müxtəlif dərman formalarının hazırlamağı; - dərmanların keyfiyyətinə nəzarəti həyata keçirmək üçün eynilik və miqdarı təyinat üsullarının həyata keçirməyi yiylənməlidir: - ayrı-ayrı dərman bitkilərini tədarük etməyi; - laboratoriya və istehsal şəraitində müxtəlif dərman formalarını hazırlamaq bacarığına; - dərman vasitələrinin keyfiyyətinə nəzarət üsullarını həyata keçirmək üçün müxtəlif avadanlıqlarda işləmək vərdislərinə.	21	TE-B01 Təcrübələr TE-B02 Yekun dövlət attestasiyası	12	ÜK-8 PK-13
Kreditlərin ümumi cəmi:		240			

**Bütün bölümlərdə seçmə fənlər müvafiq sərişələrə (kompetensiyalara) uyğun ali təhsil müəssisələri tərəfindən müəyyənləşdirilir.*

3.3. "050806 – Əczaçılıq" ixtisası üzrə bakalavr təhsil proqramının yerinə yetirilməsi müddəti:

Bakalavr təhsil proqramını mənimsəmək üçün ayrılan ümumi həftələr	- 198
Nəzəri təlim, o cümlədən, təcrübələr (8 həftə) üçün ayrılan həftələr	- 154
Təhillər üçün ayrılan həftələr	- 38
Yekun attestasiyaya ayrılan həftələr	- 6

4.Maddi-texniki, tədris bazası və kadr potensialı

4.1. Ali təhsil müəssisəsinin "050806 – Əczaçılıq" ixtisasının təhsil proqramına müvafiq hazırlanmış tədris planında nəzərdə tutulan fənlər üzrə dərslərin aparılması, təcrübələrin keçirilməsi və elmi-tədqiqat işlərinin yerinə

Handwritten signature

yetirilməsi üçün müvafiq İKT ilə təchiz olunmuş kabinet və laboratoriyalar, kompüter sinifləri, emalatxanalar və s. ilə təmin olunmuş maddi-texniki baza olmalıdır. Təhsil alanların ali təhsil müəssisəsinin lokal şəbəkəsinə, internetə, məlumat bazalarına, elektron kitabxanalarına, axtarış sistemlərinə çıxışı təmin edilməlidir.

4.2. Fənlərin tədrisi, bir qayda olaraq, ali təhsil müəssisələrinin elmi dərəcəsi və ya elmi adı olan professor-müəllim heyəti tərəfindən aparılır. Bu fəaliyyətə həmin şərtləri ödəyən digər müəssisə və təşkilatlarda çalışan şəxslər də cəlb oluna bilər.

5. Tədris prosesinin forma və metodları

5.1. Bakalavr hazırlığı mühazirə, məşğələ (laboratoriya), seminar, məsləhət, sərbəst iş, təcrübə və s. formalarda həyata keçirilir.

5.2. Bakalavr hazırlığı üzrə tədris prosesində şifahi şərh, müsahibə, interaktiv təlim, müstəqil iş, diskussiya, dəyirmi masa, illüstrasiya, tədqiqatçılıq, laboratoriya, praktik iş və digər metodlardan istifadə edilə bilər.

5.3. “050806 – Əczaçılıq” ixtisası üzrə bakalavr hazırlığında istehsalat və pedaqoji təcrübələr (təcrübələrin məqsəd və vəzifələri ixtisasdan asılı olaraq müəyyənləşdirilir) nəzərdə tutulur. Təcrübələr növündən asılı olaraq müvafiq idarə və təşkilatlarda, məktəblərdə və s. keçirilə bilər.

6. Yekun dövlət attestasiyasına qoyulan tələblər və qiymətləndirmə

6.1. Bakalavriat səviyyəsində ixtisaslar üzrə təhsil proqramları təhsil alanların dövlət attestasiyası ilə yekunlaşır.

6.2. Tədris planının bütün şərtlərini yerinə yetirmiş, o cümlədən nəzərdə tutulmuş cari attestasiyalardan (fənlər üzrə attestasiyalarda) müvəffəqiyyətlə keçmiş tələbələr yekun attestasiyaya buraxılırlar.

6.3. Yekun attestasiya bütün təhsil alanlar üçün məcburidir, onun hazırlanmasına və təşkilinə ayrılan müddət 6 həftədir.

6.4. Yekun attestasiya ixtisas üzrə buraxılış yekun dövlət imtahanı (fənlərarası) və ya buraxılış işinin müdafiəsindən ibarətdir.

6.5. Bakalavriat səviyyəsində tələbələrin topladıqları kreditlərin sayı 240 olmalıdır. İxtisaslar üzrə təhsil proqramlarında nəzərdə tutulmuş kreditləri toplayan tələbə həmin proqramı mənimsəmiş hesab edilir. Ali təhsil müəssisələrində bakalavriat səviyyəsində təhsil proqramı üzrə tədris planını tam yerinə yetirmiş şəxslərə yekun Dövlət Attestasiya Komissiyasının qərarı əsasında “bakalavr” ali peşə-ixtisas dərəcəsi verilir.

6.6. Yekun attestasiyanın təşkili və keçirilməsi qaydaları Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Razılaşdırılmışdır:

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Aparat rəhbərinin müavini

_____Yaqub Piriye

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyi Elm və ali təhsil şöbəsinin
müdiri

_____Gültəkin Hüseynova

Səhiyyə, rifah və xidmət ixtisasları
qrupu üzrə Dövlət Təhsil Standartlarını
hazırlayan işçi qrupun sədri

_____Nəsimi Qasimov

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyinin Elmi-Metodiki Şurasının
«Tibb və əczaçılıq elmləri» bölməsinin sədri

_____Sabir Əliyev